

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
(Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati)

विद्याशाखा- मानवविज्ञान

(Faculty: Humanities)

शैक्षणिक-वर्ष 2023-24

(Session- 2023-24)

दोन वर्षीय चार सत्रांचे पदव्युत्तर अभ्यासक्रम - रा. शै. धोरण आवृत्ती- 2023

(Two years- four semesters Master's Degree Programme – Nepv2

अभ्यासक्रम - वाङ्मय पारंगत (संस्कृत) एम. ए. संस्कृत प्रथम वर्ष, प्रथम सत्र

Syllabus Programme - M. A. (Sanskrit) First Year, First Semester

---

विभाग- अ (Part- A)

प्रस्तावना

संस्कृत भाषेतील साहित्य विश्वातील अत्यंत प्रगल्भ साहित्य म्हणून सर्वमान्य आहेत. वेद, उपनिषदे, व्याकरण, भाषाविज्ञान, तत्वज्ञान, महाकाव्य, चंपूकाव्य, नाटक, शतककाव्य, काव्यशास्त्रविषयक आणि नाट्यशास्त्र विषयक ग्रंथ अशा विविध अंगांनी हे साहित्य संपन्न आहे या संस्कृत भाषा आणि वाङ्मयाच्या विविध पैलूंचा सखोल परिचय संस्कृत विषयाच्या अभ्यासकांना व्हावा या दृष्टीने या अभ्यासक्रमाची रचना करण्यात आली आहे.

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे

- 1) विद्यार्थ्यांना वेद, वेदांगे, आणि उपनिषदे यांचा परिचय करून देणे.
- 2) संस्कृत व्याकरण हा भाषेचा मूलाधार आहे, त्याचा शास्त्रशुद्ध अभ्यास करून घेणे.
- 3) भारतीय तत्त्वज्ञानाच्या अत्यंत महत्त्वपूर्ण संकल्पनांचे अध्ययन करणे.
- 4) काव्यसौंदर्याचा आस्वाद घेण्याची पात्रता येण्यासाठी काव्यशास्त्रीय ग्रंथांचे अध्ययन करणे.
- 5) भाषा विज्ञानाच्या माध्यमातून भाषेचे विविध पैलू परिचित करून देणे.
- 6) सर्व अभ्यासक्रम घटकांचे सूक्ष्म अध्ययन करून वस्तुनिष्ठ प्रश्नांची उत्तरे देता येतील.

अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती (POs)

1. विद्यार्थ्यांना वैदिक साहित्याचा परिचय होऊन त्याविषयी त्यांच्या मनात जिज्ञासा निर्माण होईल.
2. विद्यार्थ्यांना अभ्यासक्रमातील वैदिक ऋचांचा अनुवाद करता येईल.
3. निरुक्ताच्या अध्ययनाने शब्दनिर्वचन कौशल्य विद्यार्थ्यांना प्राप्त होईल.
4. विद्यार्थ्यांना वेद आणि वेदाङ्गाचा सामान्य परिचय होईल.
5. विद्यार्थ्यांना प्राचीन भारतीय भाषाशास्त्राचा परिचय होईल.
6. भारतीय तत्त्वज्ञानातील महत्त्वपूर्ण संकल्पनांचे ज्ञान विद्यार्थ्यांना होईल.
7. षट् दर्शनांचे विस्ताराने ज्ञान विद्यार्थ्यांना होते.
8. व्याकरण हा भाषेचा मूलाधार आहे त्याचा शास्त्रशुद्ध अभ्यास विद्यार्थी करू शकतील.

9. व्याकरणातील सूत्रांचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करता येईल.
10. भाषाविज्ञानाच्या माध्यमातून भाषेचे विविध पैलू परिचित होतील..
11. नेमलेल्या साहित्यातून जीवनदर्शन आणि समकालीन संस्कृत साहित्याचे वाचन आणि परिचय होईल.
12. संस्कृत गद्य आणि पद्य साहित्याच्या अभ्यासाने त्या विविध वाङ्मय प्रकाराचे विद्यार्थ्यांना ज्ञान होईल व त्यातील साम्य भेदाचे आकलन होईल.
13. ललितकलाकृतींच्या वाचनातून आनंदाबरोबरच ज्ञान प्राप्त होऊन विद्यार्थ्यांच्या जाणिवा प्रगल्भ होतील.

संस्कृत विषयात रोजगाराच्या संधी (Employability Potentials of the programme)

संस्कृत भाषा केवळ पारंपारिक भाषा आहे त्या माध्यमातून फार तर कर्मकांड करणारा पुरोहित वर्ग तयार होतो अशी अनेकांची धारणा आहेत मात्र ही धारणा केवळ गैरसमजावर आधारित असून संस्कृत भाषेच्या अभ्यासकांना खालील माध्यमातून रोजगाराच्या विविध संधी उपलब्ध आहेत.

1. **अध्यापक/प्राध्यापक** - सध्याच्या शिक्षण पद्धतीत केजी पासून पीजी पर्यंत प्रत्येक स्तरावर संस्कृत शिक्षण निवडणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या सातत्याने वाढत आहेत. असंख्य संस्थांमध्ये शिक्षक प्राध्यापक ही रोजगाराची प्रधान संधी आहे.
2. **संशोधक** - शासकीय तथा निमशासकीय स्तरावरील असंख्य संस्थांमध्ये सातत्याने सुरू असणाऱ्या संशोधन कार्यात संस्कृतच्या विद्यार्थ्यांना असंख्य संधी आहेत.
3. **अकादमी** - विविध राज्य शासनाच्या द्वारे स्थापित संस्कृत आणि संस्कृतीशी संबंधित विविध अकादमीमध्ये कायमस्वरूपी अनेक संधी आहेत.
4. **हस्तलिखित संशोधन** - आजही भारतात आणि जगात अभ्यास न झालेल्या अगणित हस्तलिखितांच्या अभ्यासासाठी अनेक संस्कृत अभ्यासकांची नियुक्ती केली जाते. त्यांच्या संशोधन आणि प्रकाशन क्षेत्रातही अनेक संधी उपलब्ध आहेत.
5. **पुरातत्त्वविद्या** - पुरातत्त्व विभागात शिलालेखापासून शिल्पशास्त्रापर्यंत ताम्रपत्र आदी वाचन क्षेत्रात देखील मोठी संधी आहे.
6. **स्पर्धा परीक्षा/प्रशासकीय सेवा** - विविध स्पर्धा परीक्षांमध्ये संस्कृत हा स्वतंत्र विषय घेऊन अभ्यास करण्याची सुविधा आहे. त्याचप्रमाणे सामान्य ज्ञानाशी संबंधित अनेक प्रश्न संस्कृत तथा संस्कृती संबंधी विचारले जातात.
7. **सेना धर्मगुरू** - भारतीय सेनेच्या विविध स्तरांवर असणाऱ्या मंदिरांमध्ये आणि सैनिकांना मार्गदर्शन करण्यासाठी सेना धर्मगुरू पदावर मोठ्या प्रमाणात संधी असते.
8. **ज्योतिष सल्लागार** - सामान्य माणसाच्या अत्यंत जिद्दाळ्याच्या असणाऱ्या या विषयात अगणित संधी आहेत.
9. **वास्तुशास्त्र सल्लागार** - संस्कृतच्या प्राचीन ग्रंथांचा अभ्यास करून जनमानसात नव्याने आकर्षण असणाऱ्या या विषयात भरपूर संधी आहेत.
10. **योगाचार्य** - जागतिक पातळीवर योग या विषयात असणाऱ्या आकर्षणाचा विचार करता संस्कृतच्या अभ्यासातून या विषयात अनेक संधी आहेत.

11. **आयुर्वेदाचार्य** - प्राचीन संस्कृत ग्रंथांचा अभ्यास आयुर्वेदिक दृष्टीने केल्यास सल्लागार यापासून त्या क्षेत्रातील संशोधनापर्यंत आणि औषधी निर्माण क्षेत्रात असंख्य संधी उपलब्ध आहेत.
12. **लेखन क्षेत्र** - संस्कृत साहित्याचा अभ्यास करून वृत्तपत्र लेखन ग्रंथ लेखन कथालेखन अशा विविध दृष्टीने रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होतात.
13. **संपादकीय क्षेत्र** - वृत्तपत्र अथवा इलेक्ट्रॉनिक मीडिया यामध्ये सुद्धा संपादन, मुद्रित शोधन, शीर्षक निर्मिती आदी अशा विविध संधी आहेत.
14. **अनुवादक** - प्राचीन अनुपलब्ध संस्कृत ग्रंथांचे विविध भाषांमध्ये अनुवाद करण्याची फार मोठी संधी नवीन काळात उपलब्ध आहेत.
15. **संगणकीय संस्कृतम्** - संगणकाला संस्कृत भाषा सर्वाधिक सुसंगत आहे हे आता जागतिक पातळीवर मान्य झाले आहे. या विषयात तंत्रज्ञान जाणाऱ्या संस्कृत अभ्यासकाला अनेक संधी उपलब्ध आहेत.
16. **कथा वाचक** - मानसिक शांतीसाठी धार्मिक अध्यात्मिक कथा श्रवण करणाऱ्यांची संख्या दिवसेंदिवस वाढत आहे . या विषयात पूर्ण काली संधी उपलब्ध आहेत.
17. **प्रेरकवक्ता** - सध्याच्या ताणतणावाच्या काळात प्रेरकवक्ता ही हा हा मोठा व्यवसाय होत आहे. या विषयातील संस्कृत साहित्यामुळे संस्कृतच्या विद्यार्थ्यांना या क्षेत्रामध्ये प्रचंड संधी आहे.
18. **वृत्त निवेदक** - दूरदर्शन आकाशवाणी व संस्कृत कार्यक्रमात अशा अन्य वाहिन्यांवर देखील शुद्ध सादरीकरणामुळे संस्कृत अभ्यासकाला प्राधान्य दिले जाईल.
19. **नाट्यशास्त्र** - विविध राज्य संस्कारांच्या सरकारांच्या द्वारा अथवा सामाजिक संस्थांद्वारे संस्कृत नाट्य स्पर्धा आयोजित केल्या जातात. त्यात लेखकापासून अभिनेत्यांपर्यंत विविध संधी आहे.
20. **भाषाविज्ञान** - जागतिक पातळीवर भाषा विज्ञानाचा अभ्यास सातत्याने वृद्धिंगत होत असल्याने विविध भाषांच्या अभ्यासामध्ये संस्कृतचे अधिष्ठान लक्षात घेता या क्षेत्रात अनेक संधी आहे.
21. **मल्टीमीडिया** - या नवीन क्षेत्रात विविध पद्धतीने प्राचीन संस्कृत ज्ञान आला अभिनव पद्धतीने सादर करण्यासाठी विविध अंगी संधी उपलब्ध आहेत.
22. **यूट्यूब** - विविध विषयांवरील ज्ञानवर्धक आणि मनोरंजक व्हिडिओंना प्रचंड मागणी आहे विशेष प्रसिद्धीनंतर यूट्यूब कडूनच अर्थार्जन संभव असते.
23. **सशुल्क अभ्यासक्रम** - या नवीन तत्त्वज्ञानावर अनेक लोक प्राचीन संस्कृत ग्रंथांवर आधारित सशुल्क अभ्यासक्रम तयार करीत आहेत आणि स्वयंरोजगाराची फार मोठी संधी आहे.
24. **संस्कार वर्ग** - बालसंस्कार वर्गापासून गीता-उपनिषद-अध्ययन वर्गापर्यंत या वर्गांच्या माध्यमातून अर्थार्जनाची खूप मोठी संधी शक्य आहे .
25. **पीडीएफ** - अगदी विविध स्तोत्रांपासून दुर्मिळ ग्रंथांपर्यंत अनेक गोष्टींचे पीएफ तयार करून ते अल्प दरात उपलब्ध करून देणे ही रोजगाराची खूप मोठी संधी आहे.
या आणि अशा अनेक माध्यमातून संस्कृत अभ्यासकाला रोजगार आणि स्वयंरोजगाराच्या अनेक संधी उपलब्ध आहेत.

विभाग – ब (Part-B)

वाङ्मय पारंगत (संस्कृत)/एम्. ए. संस्कृत अभ्यासक्रम (NEPv23)

एम्. ए. संस्कृत सत्र - 1

अ. क्र.	अभ्यासपत्रिका प्रकार	अभ्यासपत्रिका संकेतांक	अभ्यासपत्रिका शीर्षक	तास	श्रेयांक
1	RN and IPR	SS11	संशोधन पद्धती आणि बौद्धिक संपदा अधिकार	60	4
2	DSC- I.1	SS12	वेद आणि वेदाङ्ग	60	4
3	DSC- II.1	SS13	व्याकरण व भाषाविज्ञान	60	4
4	DSC- III.1	SS14	भारतीय दर्शनशास्त्र	60	4
5	DSE- I	SS15	संस्कृतगद्यकाव्य	60	4
6	DSC- II.1 Tutorials	SS16	प्रशिक्षण व कार्यानुभव	30	2
7	On Job Training, Internship/ Apprenticeship. Field projects	SS17	अभ्यासक्रमाशी संबंधित सेवाधीन प्रशिक्षण, सेवानुभव, क्षेत्रप्रकल्प	120	-
					22

सूचना:

- 1) सर्व अभ्यासपत्रिका अनिवार्य राहतील.
- 2) DSC II.1 – Tutorials अभ्यासक्रमानुसार प्रशिक्षण व कार्यानुभवपूर्ण करावे लागेल.
- 3) सत्र 1 व सत्र 2 सुट्टीच्या कालावधीत एकूण 120 तास अभ्यासक्रमाशी संबंधित सेवाधीन प्रशिक्षण, सेवानुभव, क्षेत्रप्रकल्प पूर्ण करणे बंधनकारक राहिल. हे कार्य पूर्ण झाल्यावर त्यांचे 4 श्रेयांक विद्यार्थ्यांस मिळतील.

1) अभ्यासपत्रिका (SS11)

RM and IPR संशोधन पद्धती आणि बौद्धिकसंपदा अधिकार

अभ्यासपत्रिकेची निष्पत्ती (COs)

- 1) संशोधनाचा अर्थ, स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट होईल.
- 2) संशोधनाच्या विविध पद्धती आणि संशोधनाच्या समस्येनुसार त्यातील विशिष्ट पद्धतीचे उपयोजन करता येईल.
- 3) संशोधन पद्धतीचे आकलन झाल्यामुळे संशोधनात अभिरुची आणि गती प्राप्त होईल.
- 4) संशोधनाकडे व प्राप्त माहितीकडे चिकित्सक, विश्लेषणात्मक व तुलनात्मकदृष्टीने पाहण्याची वृत्ती विकसित होईल.
- 5) पी. एच डी साठी आणि संशोधन प्रकल्प प्रदान करणाऱ्या संस्थांच्या प्रकल्पासाठी या ज्ञानाचा फायदा होईल.
- 6) बौद्धिक संपदा अधिकाराचे महत्त्व लक्षात येईल आणि त्यामुळे स्वतःच्या निर्मिती, उत्पादन, कृती याबाबतच्या हक्कांबाबत विद्यार्थी जागृत होतील.

अ. क्र	अभ्यासपत्रिकेचे घटक	नेमलेले तास
1	<p>संशोधन: संकल्पनात्मक परिचय</p> <p>1.1 - संशोधन: अर्थ, स्वरूप, व्याप्ती व उद्दिष्टे</p> <p>1.2 - संशोधनाचे प्रकार- गुणात्मक संशोधन आणि संख्यात्मक संशोधन</p> <p>संशोधनाच्या पद्धती</p>	12 तास
2	<p>संशोधनाच्या पायऱ्या (research steps)</p> <p>2.1 समस्या सूत्रण/संशोधन विषयाची निवड</p> <p>2.2 पूर्व साहित्याचा आढावा</p> <p>2.3 गृहितकृत्ये</p> <p>2.4 संशोधन आराखडा</p> <p>2.5 माहिती संकलन, सर्वेक्षण, प्रश्नावली आणि मुलाखती इ.</p> <p>2.6 माहिती विश्लेषण</p> <p>2.7 अहवाल लेखन</p>	12 तास
3	<p>संशोधन साधने</p> <p>3.1 संदर्भग्रंथ</p> <p>3.2 नियतकालिके</p> <p>3.3 बातम्या साप्ताहिके, नियतकालिके पत्रिके</p> <p>3.4 शासकीय संस्थात्मक अहवाल</p> <p>3.5 शोधप्रबंध व लघुप्रबंध</p> <p>3.6 इ- स्रोतकोश</p>	12 तास
4	<p>संशोधकासाठी आवश्यक गुण व संशोधनकार्यातील पथ्ये</p> <p>4.1 जिज्ञासा, व्युत्पन्नता, प्रज्ञा आणि संयम</p> <p>4.2 चिकित्सक दृष्टी, संवेदनशीलता, आणि कल्पकता</p> <p>4.3 संशोधनपूरक भाषिक ज्ञान व कौशल्य</p> <p>पथ्ये</p> <p>4.4 विषयाचे अवधान आणि पूर्वज्ञान, वस्तुनिष्ठता कालभान, व्यवहारभान,</p>	12 तास

	<p>पूर्वग्रहरहितता, मूल्यविवेक</p> <p>4.5 संशोधनविषयक परंपरांचे भान</p> <p>4.6 संशोधनाची सामाजिक उपयुक्तता (प्रादेशिक, राष्ट्रीय, आणि आंतरराष्ट्रीय)</p>	
5	<p>बौद्धिकसंपदाधिकार</p> <p>5.1. बौद्धिक संपदा: संकल्पना आणि परिचय</p> <p>5.2. बौद्धिक संपदा: स्वरूप आणि प्रकार</p> <p>5.3. बौद्धिक संपदा अधिकार आणि भारत</p> <p>5.4. कॉपीराईट आणि कॉपीराईटसंबंधी अधिकार</p>	12 तास

संदर्भ:

- 1) वाङ्मय संज्ञा- संकल्पना कोश, (टीप: संशोधन) संपा: प्रभा गणोरकर, वसंत आबाजी डहाके आणि इतर, ग. रा. भटकळ फाउंडेशन, मुंबई, प्र. आ: डिसेंबर 2001/1923, पुनर्मुद्रण: 2013/1935.
- 2) मराठी वाङ्मय कोश खंड चौथा समीक्षा संज्ञा, (टीप: संशोधन) समन्वयक संपा. विजया राजाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई 2002.
- 3) भारतीय समाजविज्ञान कोश, खंड 6 पुरवणी खंड, (टीप: संशोधन) संपा. स. मा. गर्गे, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे. प्र. आ. ऑगस्ट 2017.
- 4) सामाजिक संशोधन: पद्धती शास्त्र व तंत्रे, प्रदीप आगलावे, श्री साईनाथ प्रकाशन, नागपुर
- 5) संशोधन: पद्धती प्रक्रिया व अंतरंग , दु. का. संत, पुणे विद्यार्थी गृह प्रकाशन, पुणे.
- 6) शोधनिबंधाची लेखनपद्धती, स गं मालशे, (सुधारित आवृत्ती संपादन मिलिंद मालशे), लोकवाङ्मयगृह, मुंबई.
- 7) मराठी संशोधन विद्या, उषा मा. देशमुख, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, 1994.
- 8) संशोधन सिद्धान्त आणि पद्धती, स. दा. कऱ्हाडे, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई, 1997.
- 9) हिंदी साहित्य ज्ञानकोश खंड-6 संपा: शंभुनाथ आणि इतर, भारतीय भाषा परिषद, कोलकता, वाणी प्रकाशन, नयी दिल्ली.
- 10) हिंदी साहित्य ज्ञानकोश खंड-7 संपा: शंभुनाथ आणि इतर, भारतीय भाषा परिषद, कोलकता, वाणी प्रकाशन, नयी दिल्ली.
- 11) संस्कृत शोध-प्राविधि. प्रो. प्रभुनाथ द्विवेदी, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, 2017.
- 12) Elements of Research Methodology in Sanskrit, Mahesh Chandra Dash, Choukhambha Publications, 2022.
- 13) Methodology in Indological research, M. Srimannarayana Murti, Bhartiya Book Corporation, 2018.
- 14) शोधप्रविधि एवं पाण्डुलिपिविज्ञान, डॉ. अभिराज राजेन्द्र मिश्र, डॉ. राजेशकुमारी मिश्रा, अक्षरा प्रकाशन, अहमदाबाद, 2008.
- 15) बौद्धिक संपदा (Intellectual Property)(टीप) मराठी विश्वकोश, शैला देसाई
- 16) बौद्धिक संपदा अधिकार, डॉ. वि.म. गोविलकर, डायमंड प्रकाशन, नागपुर
- 17) बौद्धिक संपदा हक्क: स्वरूप आणिसमस्या, डॉ, जयश्री नेमाडे, प्रशांत पब्लिकेशन, 2019
- 18) Intellectual Property rights in India, V. K. Ahuja, Vol. 1 and Vol.2
- 19) कॉपीराईट, कमलेश जैन, राजकमल प्रकाशन प्रा. लि. नई दिल्ली, 2008

2) अभ्यासपत्रिका (SS12)

DSC I.1 वेद आणि वेदाङ्ग

अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती (COs)

- 1) संस्कृतातील वैदिकसाहित्याचे स्वरूप, सूक्तांचे प्रकार, छंद आदींचे ज्ञान होईल.
- 2) वैदिककालीन देवतांचे प्रकार आणि स्वरूप ज्ञात होईल.
- 3) वैदिकसमाजाच्या जीवन आणि धारणा यांची माहिती होईल.
- 4) वैदिकभाषेची वैशिष्ट्ये व समृद्धता ज्ञात होईल.
- 5) वैदिक संस्कृत आणि लौकिकसंस्कृत भाषेतील साम्य व भेद यांचे आकलन होईल.

अक्र	अभ्यासपत्रिकेचे घटक	नेमलेले तास	श्रेयांक
1	ऋग्वेद – अग्नि सूक्त 1.1, वरुणसूक्त- 1.25,	15	1
2	ऋग्वेद- सरमापणिसंवादसूक्त 10.108 व इन्द्र सूक्त 2.12	15	1
3	ऋग्वेद – उषस्सूक्त 3 .६१, पर्जन्य सूक्त 5.83	15	1
4	अथर्ववेद - कालसूक्त १०५३, पृथ्वी सूक्त 12.1 व शुक्लयजुर्वेद- शिवसंकल्प सूक्त (१ .१)	15	1

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप (University Level assessment)

प्रश्न 1 ला	वस्तुनिष्ठ प्रश्न 7 (सर्व प्रश्न अनिवार्य)	14 गुण
प्रश्न 2 रा	अ) सविवरण अनुवाद	4 पैकी 2
	आ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1
प्रश्न 3 रा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1
	आ) टीपा	3 पैकी 2
प्रश्न 4 था	अ) सविवरण अनुवाद	4 पैकी 2
	आ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1
प्रश्न 5 वा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1
	आ) टीपा	3 पैकी 2
	एकूण	70 गुण

अंतर्गत मूल्यमापन: (College Level Assessment) -

घटकचाचणी, स्वाध्याय लेखन व मौखिक

30 गुण

संदर्भग्रंथ:

- 1) वेददर्शन, २००३, रवीन्द्र मुळे, संत ज्ञानेश्वर वेदविद्या प्रतिष्ठान, औरंगाबाद (मराठी भाषांतर)
- 2) ऋग्वेदसूक्तानि, डॉ. शिल्पा सुमंत, डेक्कन एज्युकेशन सोसायटी, पुणे (मराठी भाषांतर)
- 3) अथर्ववेद, २००३, बापरशास्त्री कृ. म. मराठी ग्रंथ संग्रहालय, ठाणे (मराठी भाषांतर)
- 4) शुक्लयजुर्वेद, म.म . पाठकशास्त्री (मराठी भाषान्तरासह)
- 5) भारतीय साहित्याचा इतिहास भाग 1 – सौ सिन्धु डांगे
- 6) ऋग्वेददीपिका - संपादन डॉ. मुग्धा गाडगीळ, डॉ. शिल्पा सुमंत, भांडारकर प्राच्यविद्या संशोधन संस्था, पुणे, 2023

3) अभ्यासपत्रिका (SS13)

DSC II.1 व्याकरण व भाषाविज्ञान

अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती (COs)

- 1) संस्कृतव्याकरणाचा व त्यातील त्रिमुनींच्या ग्रंथांचा परिचय होईल.
- 2) पाणिनीय अष्टाध्यायीतील संज्ञा, परिभाषा, सूत्रांचे प्रकार ज्ञात होतील.
- 3) संस्कृत वाक्यरचनेशी संबंधित विविध कारकांचे ज्ञान होईल .
- 4) कारक विभक्ती, उपपद विभक्ती, कर्मप्रवचनीय आदींचे प्रयोग वाक्यात करता येतील.
- 5) संस्कृतभाषेतील रचनांचे अधिक सौकर्याने आकलन होईल.

अक्र	अभ्यासपत्रिकेचे घटक	नेमलेले तास	श्रेयांक
1	कारकप्रकरणम् (वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी)	15	1
2	कारकप्रकरणम् (वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी)	15	1
3	कारकप्रकरणम् (वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी)	15	1
4	कारकप्रकरणम् (वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी)	15	1

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप (University Level assessment)

प्रश्न 1 ला	वस्तुनिष्ठ प्रश्न 7 (सर्व प्रश्न अनिवार्य)	14 गुण
प्रश्न 2 रा	अ) सूत्रांचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करा. 4 पैकी 2	08 गुण
	आ) टीपा 3 पैकी 1	06 गुण
प्रश्न 3 रा	अ) सूत्रांचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करा. 4 पैकी 2	08 गुण
	आ) टीपा 3 पैकी 1	06 गुण
प्रश्न 4 था	अ) सूत्रांचे सोदाहरण स्पष्ट करण करा. 4 पैकी 2	08 गुण
	आ) टीपा 3 पैकी 1	06 गुण
प्रश्न 5 वा	अ) सूत्रांचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करा. 4 पैकी 2	08 गुण
	आ) टीपा 3 पैकी 1	06 गुण
	एकूण	70 गुण

अंतर्गत मूल्यमापन: (College Level Assessment) -

घटकचाचणी, स्वाध्याय लेखन व मौखिक

30 गुण

संदर्भग्रंथ:

- 1) सिद्धान्तकौमुदी, १९६५ महादेव दामोदर साठे, अभ्यंकर पाठशाळा, पुणे (मराठी भाषांतर)
- 2) सिद्धान्तकौमुदी, २००५ राधारमण पाण्डेय, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली
- 3) सिद्धान्तकौमुदी(भाग१ ला), डॉ. नीला सोमलवार कौमुदी प्रकाशन, नागपूर

4) अभ्यासपत्रिका (SS14)

DSC III. 1 भारतीय दर्शनशास्त्र

अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती (COs)

- 1) प्राचीन भारतीय तत्त्वज्ञानातील आस्तिक व नास्तिक दर्शनांचा परिचय होईल.
- 2) आस्तिक दर्शनांपैकी न्यायदर्शनाचे अन्नंभटकृत तर्कसंग्रहाच्या साहाय्याने विशेष परिचय होईल.
- 3) न्यायदर्शनाच्या सर्वप्रमुखसिद्धांतांचे ज्ञान होईल.
- 4) न्यायदर्शनातील प्रामाण्यविचाराच्या अभ्यासाने विचारप्रक्रिया समृद्ध होईल.
- 5) न्यायदर्शनाच्या व इतर आस्तिक दर्शनांच्या सिद्धांतांचे तौलोनिक अध्ययन होईल.

अक्र	अभ्यासपत्रिकेचे घटक	नेमलेले तास	श्रेयांक
1	अन्नंभटकृत तर्कसंग्रहः	15	1
2	अन्नंभटकृत तर्कसंग्रहः	15	1
3	अन्नंभटकृत तर्कसंग्रहः	15	1
4	अन्नंभटकृत तर्कसंग्रहः	15	1

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप (University Level assessment)

प्रश्न 1 ला	वस्तुनिष्ठ प्रश्न 7 (सर्व प्रश्न अनिवार्य)	14 गुण
प्रश्न 2 रा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1
	आ) टीपा	2 पैकी 1
प्रश्न 3 रा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1
	आ) टीपा	2 पैकी 1
प्रश्न 4 था	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1
	आ) टीपा	2 पैकी 1
प्रश्न 5 वा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1
	आ) टीपा	2 पैकी 1
	एकूण	70 गुण

अंतर्गत मूल्यमापनः (College Level Assessment) -

घटकचाचणी, स्वाध्याय लेखन व मौखिक

30 गुण

संदर्भग्रंथः

- 1) तर्कसंग्रह – डॉ नलिनी चापेकर, ठाणे, 1994
- 2) तर्कसंग्रह – डॉ. रवीन्द्र मुळे
- 3) सर्वदर्शनसंग्रह – द.वा. जोग, महाराष्ट्र साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई
- 4) Tarkasangrah, Mahadev Rajaram Bodas, The government public press, Bombay, 1918
- 5) A History of Indian Philosophy, Dr. Dasgupta

5)अभ्यासपत्रिका (SS15)

DSE -I संस्कृतगद्यकाव्य

अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती (COs)

- 1) संस्कृत लौकिक विदग्ध गद्यसाहित्याचा परिचय होईल.
- 2) संस्कृत गद्यसाहित्याचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये आणि इतिहास ज्ञात होईल.
- 3) संस्कृतगद्यसाहित्यातील बाणभट्टाच्या कलाकृतींचे महत्त्व व स्थान यांचे ज्ञान होईल.
- 4) बाणभट्टाची भाषाशैलीचे व वैशिष्ट्यांचे आकलन होईल.

अक्र	अभ्यासपत्रिकेचे घटक	नेमलेले तास	श्रेयांक
1	महाश्वेतावृतान्तः	15	1
2	महाश्वेतावृतान्तः	15	1
3	महाश्वेतावृतान्तः	15	1
4	महाश्वेतावृतान्तः	15	1

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप (University Level assessment)

प्रश्न 1 ला	वस्तुनिष्ठ प्रश्न 7 (सर्व प्रश्न अनिवार्य)		14 गुण
प्रश्न 2 रा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1	12 गुण
प्रश्न 3 रा	अ) ससंदर्भ स्पष्टीकरण	5 पैकी 3	15 गुण
प्रश्न 4 था	अ) टीपा	5 पैकी 3	15 गुण
प्रश्न 5 वा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1	10गुण
	आ) टीपा	2 पैकी 1	04 गुण
	एकूण		70 गुण

अंतर्गत मूल्यमापनः (College Level Assessment) -

घटकचाचणी, स्वाध्याय लेखन व मौखिक

30 गुण

संदर्भग्रंथः

- 1) बाणभट्ट एवं कादम्बरी - एक आलोचनात्मक अध्ययन महेशचंद्रभारती, चौखम्भा प्रकाशन, वाराणसी
- 2) कादम्बरी - सं. रामतेजशास्त्री पाण्डेय, चौखम्भा सरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- 3) बाणभट्ट का साहित्यिक अध्ययन - अमरनाथ पांडे, चौखम्भा प्रकाशन, वाराणसी
- 4) कादम्बरी-महाश्वेतावृतान्तः - व्याख्याकार, पं. प्रद्युम्न पाण्डेय. चौखम्भा प्रकाशन, वाराणसी

6)अभ्यासपत्रिका (SS16)

DSC II. 1 व्याकरण व भाषाविज्ञान Tutorials

अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती (COs)

- 1) विविध विषयांवर संस्कृतातून निबंध लिहिता येतील
- 2) संस्कृतभाषेत प्रचलित असलेल्या पत्र लेखनाच्या विविध प्रकारांचे आकलन होईल.
- 3) संस्कृतभाषेत पत्र लेखन करता येईल.
- 4) संस्कृतलेखनाच्या विविध शैली आत्मसात करता येतील.

अक्र	अभ्यासपत्रिकेचे घटक	नेमलेले तास	श्रेयांक
1	संस्कृत निबंधलेखन	15	1
2	संस्कृत पत्रलेखन	15	1

- 1) अंतर्गत मूल्यमापन (College Level Assessment) (Theory) - 25 गुण

प्रश्न 1	संस्कृतातून निबंधलेखन 3 पैकी 1	12 गुण
प्रश्न 2 रा	अ) संस्कृतातून अभिनंदनपर/शुभेच्छापर पत्र 2 पैकी 1	07 गुण
	आ)संस्कृतातून अर्ज/ मागणीपर पत्र 2 पैकी 1	06 गुण

- 2) अंतर्गत मूल्यमापन:(College Level Assessment) स्वाध्याय लेखन: 25 गुण

संदर्भग्रंथ:

- 1) संस्कृत मञ्जूषा – चौखम्भा प्रकाशन, वाराणसी
- 2) संस्कृत निबंध – चौखम्भा प्रकाशन वाराणसी
- 3) सन्देशसंस्कृतम् – संस्कृतभारती, बंगलुरु
- 4) संस्कृतनिबंधरत्नावली - रामचंद्र वर्मा शास्त्री, अशोक प्रकाशन दिल्ली

वाङ्मय पारंगत (संस्कृत)/एम्. ए. संस्कृत अभ्यासक्रम (NEPv23)

एम्. ए. संस्कृत सत्र - 2

आ. क्र.	अभ्यासपत्रिका प्रकार	अभ्यासपत्रिका संकेतांक	अभ्यासपत्रिका शीर्षक	तास	श्रेयांक
1	DSC- I.2	SS21	वेद आणि वेदाङ्ग	60	4
2	DSC- II.2	SS22	व्याकरण व भाषाविज्ञान	60	4
3	DSC- III.2	SS23	भारतीय दर्शनशास्त्र	60	4
4	DSE- II	SS24	संस्कृतमहाकाव्य	60	4
5	DSC- II.2 Tutorials	SS25	प्रशिक्षण व कार्यानुभव	30	2
6	On Job Training, Internship/Apprenticeship. Field projects	SS26	अभ्यासक्रमाशी संबंधित सेवाधीन प्रशिक्षण, सेवानुभव, क्षेत्रप्रकल्प	120	4*
					18+4*

सूचना:

- 1) सर्व अभ्यासपत्रिका अनिवार्य राहतील.
- 2) DSC II. 2 Tutorials च्या अभ्यासक्रमानुसार प्रशिक्षण व कार्यानुभवपूर्ण करावे लागेल.
- 3) सत्र 1 व सत्र 2 सुट्टीच्या कालावधीत एकूण 120 तास अभ्यासक्रमाशी संबंधित सेवाधीन प्रशिक्षण, सेवानुभव, क्षेत्रप्रकल्प पूर्ण करणे बंधनकारक राहिल. हे कार्य पूर्ण झाल्यावर त्यांचे 4 श्रेयांक विद्यार्थ्यांस मिळतील.

1) अभ्यासपत्रिका(SS21)

DSC I. 2 वेद आणि वेदाङ्ग

अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती (COs)

- 1) वेदांगांचा सामान्य परिचय होईल.
- 2) निरुक्तातील शब्दांच्या प्रकारांचा सखोल अभ्यास होईल.
- 3) निरुक्तातील निर्वचन प्रक्रियेचे आकलन होऊन अनेक वैदिक शब्दांचे निर्वचन ज्ञात होईल.
- 4) प्राचीन भारतीय व्याकरण व भाषाशास्त्रांतील संकल्पनांचे आकलन होईल.

अक्र	अभ्यासपत्रिकेचे घटक	नेमलेले तास	श्रेयांक
1	निरुक्तम् प्रथमोध्यायः	15	1
2	निरुक्तम् प्रथमोध्यायः	15	1
3	निरुक्तम् द्वितीयोध्यायः	15	1
4	निरुक्तम् द्वितीयोध्यायः	15	1

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप (University Level assessment)

प्रश्न 1 ला	वस्तुनिष्ठ प्रश्न 7 (सर्व प्रश्न अनिवार्य)	14 गुण
प्रश्न 2 रा	अ) ससंदर्भ स्टीकरण	4 पैकी 2
	आ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1
प्रश्न 3 रा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1
	आ) टीपा	3 पैकी 2
प्रश्न 4 था	अ) ससंदर्भ स्टीकरण	4 पैकी 2
	आ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1
प्रश्न 5 वा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1
	आ) टीपा	3 पैकी 2
	एकूण	70 गुण

अंतर्गत मूल्यमापन: (College Level Assessment) -

घटकचाचणी, स्वाध्याय लेखन व मौखिक

30 गुण

संदर्भग्रंथः

- 1) निरुक्तम् – संपादन आणि भाषान्तर वै. का. राजवाडे, 1940
- 2) निघण्टुनिगमनिरुक्तकोशनिर्वचनमानुक्रमणिकादिविधपरिशिष्टानि – संपादन, डॉ. लक्ष्मण स्वरूप
- 3) निरुक्तम् – उमाशंकर शर्मा ऋषिः, चौखम्भा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी
- 4) निरुक्तम् - पं. शिवदत्तशर्मा, क्षेमराजश्रीकृष्णदास, मुंबई, 1969
- 5) The Nirukta of Yaska Volume II, R. G. Bhandarkar, Bhandarkar Prachya vidya Samshodhan Mandir 1942.

2)अभ्यासपत्रिका(SS22)

DSC II.2 व्याकरण व भाषाविज्ञान

अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती (COs)

- 1) भाषेची व्याख्या, वैशिष्ट्ये व वर्गीकरणाचे ज्ञान होईल.
- 2) भाषाशास्त्रातील ध्वनिशास्त्रांचे व पर्यायाने भाषेतील ध्वनिपरिवर्तनाचे आकलन होईल.
- 3) प्राचीन व आधुनिक वाक्यार्थबोध प्रक्रियेचे आकलन होईल.
- 4) भाषाशास्त्रातील अर्थविचार व पर्यायाने भाषेतील अर्थपरिवर्तनाचे आकलन होईल.
- 5) या भाषाविज्ञानाच्या अभ्यासाने भाषेच्या अभ्यासाच्या विकासाच्या कक्षा रुंदावतील.

अक्र	अभ्यासपत्रिकेचे घटक	नेमलेले तास	श्रेयांक
1	भाषाविज्ञान –भाषेची व्याख्या , मानवी भाषेची वैशिष्ट्ये, पारंपारिक वर्गीकरण आणि आकृतिमूलक वर्गीकरण	15	1
2	भाषाविज्ञान – ध्वनिउच्चारण स्थान आणि प्रयत्न, ध्वनिपरिवर्तनाची कारणे आणि ध्वनिचे नियम (ग्रिम, ग्रासमन व वर्नर)	15	1
3	भाषाविज्ञान – वाक्यविचार, वाक्याचे प्रकार, वाक्यार्थबोधप्रक्रिया (अभिहितान्वयवाद आणि अन्विताभिधानवाद)	15	1
4	भाषाविज्ञान – अर्थाचे स्वरूप, अर्थाची बोध प्रक्रिया व साधने, अर्थपरिवर्तनाची कारणे व दिशा	15	1

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप (University Level assessment)

प्रश्न 1 ला	वस्तुनिष्ठ प्रश्न 7 (सर्व प्रश्न अनिवार्य)	14 गुण
प्रश्न 2 रा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न.	4 पैकी 2
	आ) टीपा	3 पैकी 1
प्रश्न 3 रा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न.	4 पैकी 2
	आ) टीपा	3 पैकी 1
प्रश्न 4 था	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न.	4 पैकी 2
	आ) टीपा	3 पैकी 1
प्रश्न 5 वा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न.	4 पैकी 2
	आ) टीपा	3 पैकी 1
	एकूण	70 गुण

अंतर्गत मूल्यमापन: (College Level Assessment) -

घटकचाचणी, स्वाध्याय लेखन व मौखिक

30 गुण

संदर्भग्रंथ:

1. प्राचीनभारतीयभाषाशास्त्र २०००, मनोहर देवकृष्ण पंडित, शुभदा सारस्वत प्रकाशन, पुणे
2. भाषाविज्ञान - भोलानाथ तिवारी चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी
3. भाषाविज्ञानपरिचय द. दि. पुंडे व अंजली सोमण, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
4. An Introduction to Sanskrit Linguistics 1984, Mulakaluri, sriman Narayan Murti, D K Publication, Delhi
5. भाषाविज्ञान डॉ. नीला सोमलवार, कौमुदी प्रकाशन, नागपूर

3)अभ्यासपत्रिका(SS23)

DSC III. 2 भारतीय दर्शनशास्त्र

अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती (COs)

- 1) आस्तिक दर्शनांपैकी अद्वैतवेदान्तदर्शनाचा यतिसदानंदकृत वेदान्तसाराच्या साहाय्याने विशेष परिचय होईल.
- 2) अद्वैतवेदान्तदर्शनाच्या सर्वप्रमुखसिद्धांतांचे ज्ञान होईल.
- 3) अद्वैतवेदान्तदर्शनाच्या सर्वप्रमुखसंकल्पनांचे ज्ञान होईल.
- 4) अद्वैतवेदान्तदर्शनाच्या व इतर आस्तिक दर्शनांच्या सिद्धांतांचे तौलोनिक अध्ययन होईल.
- 5) वेदान्तदर्शनाच्या विविध शाखांचे वैशिष्ट्ये व त्यातील साम्यभेदांचे ज्ञान होईल.

अक्र	अभ्यासपत्रिकेचे घटक	नेमलेले तास	श्रेयांक
1	यतिसदानन्दकृत वेदान्तसारः	15	1
2	यतिसदानन्दकृत वेदान्तसारः	15	1
3	यतिसदानन्दकृत वेदान्तसारः	15	1
4	यतिसदानन्दकृत वेदान्तसारः	15	1

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप (University Level assessment)

प्रश्न 1 ला	वस्तुनिष्ठ प्रश्न 7 (सर्व प्रश्न अनिवार्य)	14 गुण
प्रश्न 2 रा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1 08 गुण
	आ) टीपा	2 पैकी 1 06 गुण
प्रश्न 3 रा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1 08 गुण
	आ) ससंदर्भस्पष्टीकरण	2 पैकी 1 06 गुण
प्रश्न 4 था	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1 08 गुण
	आ) टीपा	2 पैकी 1 06 गुण
प्रश्न 5 वा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1 08 गुण
	आ) ससंदर्भस्पष्टीकरण	2 पैकी 1 06 गुण
	एकूण	70

अंतर्गत मूल्यमापनः (College Level Assessment) -

घटकचाचणी, स्वाध्याय लेखन व मौखिक

30 गुण

संदर्भग्रंथः

- १ वेदान्तसारः, २००५, दत्तात्रेय जोग, जोगप्रकाशन, डोंबिवली (प)
- २ वेदान्तसारः, २०१४, डॉ. नलिनी चाफेकर, चाफेकर प्रकाशन ठाणे
3. सर्वदर्शनसंग्रहः – द.वा. जोग, महाराष्ट्र साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई
4. वेदान्तसारः, डॉ. रामशंकर त्रिपाठी. भारतीय विद्या संस्थान
5. वेदान्तसार – स्वामी विदेहानंद, रामकृष्ण मिशन

4)अभ्यासपत्रिका(SS24)

DSE II संस्कृतमहाकाव्य

अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती (COs)

- 1) संस्कृत लौकिक विदग्ध महाकाव्यांचा परिचय होईल.
- 2) संस्कृत महाकाव्यांचे स्वरूप, लक्षणे, वैशिष्ट्ये आणि इतिहास ज्ञात होईल.
- 3) संस्कृतमहाकाव्यातील महाकवी भारवींच्या कलाकृतीचे महत्त्व व स्थान यांचे आकलन होईल.
- 4) महाकवी भारवींच्या भाषाशैलीचे व वैशिष्ट्यांचे आकलन होईल.

अक्र	अभ्यासपत्रिकेचे घटक	नेमलेले तास	श्रेयांक
1	महाकविभारविकृत किरातार्जुनीयम् प्रथम सर्ग	15	1
2	महाकविभारविकृत किरातार्जुनीयम् प्रथम सर्ग	15	1
3	महाकविभारविकृत किरातार्जुनीयम् द्वितीय सर्ग	15	1
4	महाकविभारविकृत किरातार्जुनीयम् द्वितीय सर्ग	15	1

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप (University Level assessment)

प्रश्न 1 ला	वस्तुनिष्ठ प्रश्न 7 (सर्व प्रश्न अनिवार्य)		14 गुण
प्रश्न 2 रा	अ) श्लोकांचा अनुवाद	4 पैकी 2	10 गुण
	आ) टीपा	3 पैकी 1	04 गुण
प्रश्न 3 रा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1	10 गुण
	आ) ससंदर्भ स्पष्टीकरण	2 पैकी 1	04 गुण
प्रश्न 4 था	अ) श्लोकांचा अनुवाद	4 पैकी 2	10 गुण
	आ) टीपा	3 पैकी 1	04 गुण
प्रश्न 5 वा	अ) दीर्घोत्तरी प्रश्न	2 पैकी 1	10 गुण
	आ) ससंदर्भ स्पष्टीकरण	2 पैकी 1	04 गुण
	एकूण		70 गुण

अंतर्गत मूल्यमापन: (College Level Assessment) -

घटकचाचणी, स्वाध्याय लेखन व मौखिक

30 गुण

संदर्भग्रंथ:

- 1) किरातार्जुनीयम् – प्रसाद प्रकाशन, पुणे
- 2) संस्कृत महाकाव्यांचे पंचप्राण – के ना वाटवे
- 3) किरातार्जुनीयम् – चौखम्भा प्रकाशन, वाराणसी
- 4) किरातार्जुनीयम् – डॉ. सुधाकर मालवीय, चौखम्भा कृष्णदास अकादमी, वाराणसी
- 5) Bharavi – Mrinal kanti Gangopadhyay, Sahitya Academi, 1991

DSC II .2 व्याकरण व भाषाविज्ञान Tutorials

अभ्यासक्रमाची निष्पत्ती (COs)

- 1) विविध विषयांवरील मराठीतील गद्य व पद्य उताऱ्यांचे संस्कृतात भाषान्तर करता येईल.
- 2) संस्कृतभाषेत प्रचलित असलेल्या शब्दांचे ज्ञान होऊन संस्कृतशब्दसंग्रह विकसित होईल.
- 3) संस्कृतभाषेत वाक्यरचना करण्याचे कौशल्य विकसित झाल्याने संस्कृतसाहित्यनिर्मितीची रुची निर्माण होईल.
- 4) संस्कृतलेखनाच्या विविध शैली आत्मसात करता येतील.

अक्र	अभ्यासपत्रिकेचे घटक	नेमलेले तास	श्रेयांक
1	अपठित गद्य	15	1
2	अपठित पद्य	15	1

- 1) अंतर्गत मूल्यमापन (Theory) (College Level Assessment) - 25 गुण

प्रश्न 1 ला	अ) अपठित संस्कृत गद्य उताऱ्याचा अनुवाद	2 पैकी 1	06 गुण
	आ)अपठित मराठी गद्य उताऱ्याचा संस्कृत अनुवाद	2 पैकी 1	07 गुण
प्रश्न 2 रा	आ) अपठित संस्कृत पद्य उताऱ्याचा अनुवाद	2 पैकी 1	06 गुण
	आ)अपठित मराठी पद्य उताऱ्याचा संस्कृत अनुवाद	2 पैकी 1	06 गुण

- 2) अंतर्गत मूल्यमापन:(College Level Assessment) - स्वाध्याय लेखन 25 गुण

संदर्भग्रंथ

- 1) संस्कृत मञ्जूषा – चौखम्भा प्रकाशन, वाराणसी